Перспективи подальших досліджень. Предметом подальших досліджень стане виявлення, вивчення та використання можливостей допомоги дитині у випадках виникнення проблем у мовленнєвому розвитку.

Список використаної літератури:

1. Ветрова В.В., Смирнова Е.О. «Ребенок учится говорить», М. «Народный университет», 1988 г.Піроженко Т.О. «Розмовляти – тобто заявляти про себе світу», Київ, 2005р.

2. Тихеева Е.И. «Развитие речи детей», М. «Просвещение»,1981 г.

3. Е. В. Субботский «Ребенок открывает мир», М. «Просвещение», 1991 г.

ЗАСТОСУВАННЯ СЕНСОРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ У РОБОТІ З ДІТЬМИ З АУТИЗМОМ ТА РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ

УДК 159.93

Гончаров Сергій Михайлович,
студент спеціальності 053 «Психологія»,
КВНЗ «Вінницька академія немпервної освіти»

Актуальність. В сучасному світі й в Україні проблема аутизму досить гостро постає в соціально-педагогічній науці та практиці. Основною перепоною для дитини з аутизмом та рохладами аутистичного спектру (РСА) є порушення контакту та спілкування з іншими дітьми, дорослими та навколишнім середовищем. Тому формування комунікативних навичок є важливою часткою психологічної та педагогічної корекції. При цьому, у дитини з аутизмом та РСА може спостерігатися нетипова чутливість до сенсорних подразників: дотику, світла, запаху, звуку.

Питанням аутизму займалися зарубіжні та вітчизняні вчені Є. Баєнська, С. Барон-Кохен, І. Бех, В. Башина, Л. Виготський, В. Каган, К. Лебединська, А. Леонтьєв, А. Леслі А. Лурія, С. Морозов, Т. Пітерс, А. Ретт, С. Рубінштейн, О. Нікольська, О. Савченко, В. Тарсун, У. Фріф, Б, Хагберг, М. Шелемет, Д. Шульженко, Ю. Дейнега, О. Аршатська, Е. Баєнська, М. Веденіна,Н. Аспергер, Н. Байрон-Кохен, В. Беттельхайм, Л. Каннер, та інші., які переконливо підтвердили, що у випадках, коли діти зі спектром аутистичних порушень не охоплені корекційно-освітнім процесом, у тому числі спеціальної дошкільної, шкільної чи

реабілітаційної установи, які б відповідали їхнім дизонтогенетичним психофізичним, нейропсихологічним, психолінгвістичним особливостям, і перебувають вдома, не отримуючи ніяких корекційних послуг, вже до юнацького віку стають людьми з особливими освітніми потребами з усіма відповідними негативними соціально-психологічними наслідками для них самих, їхніх рідних та найближчого оточення. За їхніми висновками, в першу чергу страждає емоційна, поведінкова та сенсорна сфери психіки дитини-аутиста, також наявні порушення у формуванні та розвитку пізнавальної сфери.

Мета статті – проаналізувати проблему особливостей розвитку сенсорної сфери у дітей з аутистичними порушеннями та основні корекційні методи у роботі з дітьми дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Людина отримує інформацію із навколишнього середовища за допомогою зорових, смакових, рухових, нюхових тактильних, слухових, відчуттів. Саме порушення сенсорного сприйняття навколишнього середовища є однією із серйозних проблем дитини з аутистичними порушеннями.

Вперше метод сенсорно-інтегративної терапії був розроблений Енн Джін Айрес (Anna Jean Ayres), трудотерапевтом, який працював з дітьми та дорослими, які мали неврологічни порушення. Після його смерті, на початку 90-х років метод продовжували досліджувати інші фахівці-науковці. За минулі роки метод удосконалювався, розроблялися нові методики, спеціалізовані знаряддя та прилади. На основі методу Айрес набула формування ерготерапія. Використовуючи сучасні технології, була розроблена томатіс терапія.

Важливою рисою поведінки при аутизмі є нетипова реакція на різні сенсорні стимули. Це допомагає утворенню ланки нетипових особливостей, таких як: страх голосних та різких звуків, спалахів, бажання тактильного контакту з різними іграшками та речами, уникання людних місць, істеричність, слабкість емоцій у відгук на стимулювання та подразнення, стереотипії, патологічні рухи тощо. В наслідок цього, порушення сприйняття можуть викликають тривогу та занепокоєння, які можуть призводити до обсесивної або компульсивної поведінки, викликати соціальні і комунікативні проблеми, і як наслідок, проблеми розвитку. Серед загальних особливостей їхнього сприйняття виділяються такі:

- периферичне сприйняття: діти з аутизмом мають властивість уловлювати інформацію побічно;
- непостійність у сприйнятті: іноді сприйняття одного і того ж предмета з часом змінюється;

- сенсорне перевантаження: діти з аутизмом дуже вразливі та при надмірній кількости подразників (тривала гучна музика, спалахи, фейєрверки) можуть гостро реагувати, або взагалі «виключатись» із сприйняття;
- гіперчутливість;
- гіпочутливість;
- довготривала обробка отриманої інформації;
- фрагментоване сприйняття: через цю особливість аутисти дуже погано сприймають цілісний образ і зданті аналізувати лише ті деталі, які привернули їх увагу;
- плутанина у визначенні головного та побічного.

Варто відмітити, що домінуюча риса сприйняття при аутизмі – це гіпо/гіперчутливість. Необхідно детально вивчити особливості сприйняття дитини при кожному виді подразнення, оскільки застосування сенсорної корекції при недостатній діагностиці може призвести до погіршення її стану.Гіперчутливість часто зустрічається при аутизмі. Відчуття і сприймання загострюються, отож стимулювання може призводити до неприємних та хворобливих відчуттів. При гіперчутливості виникають наступні особливості сприйняття:

- ускладнненя у взаємодії із дрібними предметами, порушення дрібної моторики;
- погано розвинутий вестибулярний аппарат;
- порушена координації рухів;
- гіперчутливість до запахів, через це часто виникають труднощі у спілкуванні з людьми та перебуванні у громадських місцях;
- дискомфорт при поїданні твердої, ароматної їжі з яскравим смаком;
- дотики можуть спричиняти біль та дискомфорт;
- труднощі із розчісуванням волосся та миттям;
- віддання переваги одному виду одягу та тканин;
- посилена чутливість до звуків, здатність почути розмову на великій відстані;
- однаково гучне сприйняття усіх звуків, не виключаючи фонового шуму, що часто призводить до проблем з увагою;
- порушення просторового зору: деякі статичні об’єкти та світлі кольори можуть здаватися їм у русі;
- легше фокусуватися на якісь одній частині, ніж на усьому об’єкті.

Гіпочутливість є протилежним станом, вона характеризується недостаньою чутливістю. Серед особливостей:

- потреба у гойданні, кружлянні та поворотах, щоб відчути щось.

Неможливість стояти дуже близько до інших, через неможливість оцінювати вірну відстань між собою і людьми.

- іноді відсутня можливість відчувати запахі та погане сприймання різких ароматів;
- можуть лизати предмети, щоб краще розуміти з чого вони зроблені;
- можуть пережовувати та ковтати неїстівні предмети: землю, траву, пластилін;
- міцно стискають інших людей у обіймах, щоб відчути тиск на шкіру з боку іншого.

У сенсорній інтеграції важливо слідувати за дитиною у її розвитку, шукати той підхід, який допоможе подолати проблеми та труднощі дитини, швидко та гнучко корегувати та змінювати прийоми та методи роботи, якщо вони не допомагають або створюють перепони у розвитку дитини. Розуміння потреб та особливостей кожної дитини допомагає у формуванні ефективної корекційно-розвивальної роботи, допомагає дитині розвивати навички із контакту та спілкування з однолітками та дорослими, розвиватися та інтегруватися у сучасне життя.

В терапії сенсорної інтеграції важливо цілеспрямовано стимулювати окремі системи сприйняття таким чином, щоб на функцію інших припадало якомога менше роботи. Сенсорна інтеграція як вид терапії цілісна. Вона включає у взаємодію все тіло, всі органи чуття, весь мозок. Коли м’язи працюють злагоджено, формується адаптивний рух усього тіла, вони разом із відповідними суглобами посилають до мозку добре організовані відчуття.

Рухи, до яких включено все тіло, також породжують множину вестибулярних імпульсів, допомагаючи об’єднати інші сенсорні системи. Багато людей намагаються відчути тіло, ідентифікувати відчуття та пізнавати оточуюче середовище через них. А дітям із аутизмом це дуже важко. Терапія сенсорної інтеграції допомагає виявити та прогнозувати, що дитина занадто збуджується на подразники навколишнього середовища або не створює підвищену дію на оточуюче середовище.

Висновки. Отже, метою сенсорної інтеграції є здійснення мозкової обробки сенсорної інформації. Дитина може використовувати цю

інформацію у повсякденному житті. Сенсорна інтеграція має величезний потенціал для розвитку дітей з аутизмом та РСА.

Подальші дослідження цього напрямку можуть відкрити додаткові можливості для інтегрування дітей з аутизмом у соціум.

Список використаної літератури:

1. Айрес Э. Дж. Ребенок и сенсорная интеграция. Понимание скрытых проблем развития. [Пер.с англ. Ю. Даре]. 272стр. Изд.: Теревинф. 2016

2. Каримуллина А.И., Сунагатуллина И.И. Использование сенсорных игр для развития детей с расстройствами аутистического спектра // Международный студенческий научный вестник. – 2018. – № 1. https://www.eduherald.ru/ru/article/view?id=18105

3. Кислинг У. Сенсорная интеграция в диалоге: понять ребенка, распознать проблему, помочь обрести равновесие / У. Кислинг. Под ред. Е.В. Клочковой; [пер. с нем. К.А. Шарр]. 236стр. Изд.: Теревинф. 2016

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИНИКНЕННЯ КОНФЛІКТІВ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

УДК 159.942

Горденкова Анастасія Олександрівна,
студентка спеціальності 053 «Психологія»,
КВНЗ «Вінницька академія непевної освіти»

Актуальність дослідження. Відповідно до сучасних досліджень, конфлікт є неминучим явищем, що охоплює різні аспекти життя як окремої особистості, так і суспільства в цілому. Він є предметом вивчення різних наук, серед яких провідне місце займає психологія. І те, наскільки ця проблема цікавить фахівців, доводить той факт, що кількість робіт щороку зростає до кількох тисяч.

У житті сучасних підлітків конфлікт також є невід'ємним явищем, тим більше, що вони відрізняються від своїх ровесників минулих поколінь системою соціально-психологічних особливостей, серед яких виділяють підвищену конфліктність у спілкуванні між собою, з дорослими, найчастіше з батьками, а також демонстрацію девіантної поведінки. Як показує практика, підлітки не здатні вирішувати конфлікти, більше того в конфліктних ситуаціях переважають деструктивні тенденції.